

Francie

- ✓ **rozloha:** 544 000 km²
- ✓ **počet obyvatel:** 58 000 000
- ✓ **hlavní město:** aglomerace Paříže (9 000 000 obyvatel)
- ✓ **náboženství:** křesťanství
- ✓ **přírodní podmínky:** Francouzské středohoří, Normandie, Pyreneje, Alpy, Švýcarský Jura, Vogézy
- ✓ **řeky:** Seina, Loira, Garona , Rhóna
- ✓ **nížiny:** Severofrancouzská, Francouzská
- ✓ **kolonie:** Francouzská Guayana, Nová Kaledonie
- ✓ **podnebí:** přímořské, oceánské, hodně prší

Paříž: Paříž (francouzsky Paris) patří mezi nejznámější světová velkoměsta. Představuje politické, vědecké a kulturní centrum Francie, její aglomeraci se soustřeďuje i řada velkých průmyslových podniků. Odedávna přitahovala pozornost malířů, básníků, spisovatelů a především romantiků. Metropole módy, elegance a luxusu si i nadále pěstuje pověst klenoty na řece Seině. Budova Invalidovny nechal postavit král Ludvík XIV. Pro vojáky, kteří během válečných tažení utrpěli vážná zranění s trvalými následky. Dnes jsou zde sbírky vojenského muzea a také sem byly uloženy ostatky Napoleona Bonaparte. Při stavbě Eiffelovy věže byla použita nová technická řešení a odvážná konstrukce se stala na více než 30 let nejvyšší stavbou světa.

Založení města: První osadníci připluli do míst dnešní francouzské metropole v rybářských člunech. Jednalo se o keltský kmen Parisiů. Západně od Paříže se rozkládá velkolepý královský zámek Versailles. Neopakovatelnou atmosféru místa umocňují pečlivě udržované parky s působivými fontánami.

Eiffelova věž: je kovová (ocelová) věž v Paříži, v současnosti nejznámější pařížská dominanta. Byla postavena v letech 1887 až 1889 a až do roku 1930 byla s výškou 324 metrů nejvyšší budovou světa. Je pojmenována po svém konstruktérovi Gustavu Eiffelovi.

Kultura: Francouzská kultura je různorodá. Je ovlivněna rozdílností a posledními vlnami imigrace. Francie hrála velmi důležitou roli po celá staletí jako kulturní centrum celé Evropy v čele s Paříží. Na počátku 20. století žilo ve Francii mnoho lidí na venkově a řídili se podle křesťanských tradic. Během tohoto století nastalo ale mnoho změn: došlo k vylidnění venkova a mnoho lidí se odvrátilo od křesťanství. Toto vedlo k mnoha změnám ve společenských zvycích.

Hudba: Francie byla dlouhou dobu považována jako centrum evropského umění a hudby. Země se chlubí širokým spektrem tradiční lidové hudby, ale i hudbou přitaženou imigranty z Afriky, Latinské Ameriky a Asie. Co se týče klasické hudby, pochází z Francie několik legendárních skladatelů, stejně tak jako v dnešní době řada umělců z hrajících rock, hip hop, techno, funk a pop.

Kuchyně: Francouzská kuchyně je charakteristická svou velikou rozmanitostí. Je označována jako jedna z nejvíce kultivovaných a elegantních stylů vaření na světě. Mnoho nejlepších světových šéfkuchařů jako Taillevent, La Varenne, Carême, Escoffier nebo Bocuse byli mistry této kuchyně. Navíc, francouzské způsoby vaření ovlivnily bezmála celou Západní Evropu a mnoho kulinářských škol užívá francouzskou kuchyni jako základ všech ostatních forem evropského vaření.

Literatura: Francouzskou literaturou rozumíme literaturu psanou na území Francie, výjimečně i jinde (např. kolonie, autoři v exilu) psanou francouzsky. Francouzská literatura vznikla jako pokračování latinsky psané literatury. Nejstarší písemnou památkou je tzv. Štrasburská přísaha z roku 842. V průběhu dějin zaznamenala francouzská literatura bouřlivý rozvoj a určovala po mnoho století světový trend. Mnoho literárních směrů 20. století má svůj původ ve Francii (např. dadaismus, kubismus, surrealismus). Díky uvolněnějšímu prostředí zde mohlo vzniknout spousta děl, která byla jinde zavrhována (např. v USA díla Henryho Millera). Svůj vliv nezapře ani v dnešní době.

Mezi nejznámější autory patří: Francois Villon, Francois Rabelais, Michel de Montaigne, Pierre Corneille, Molière, Voltaire, Victor Hugo, Stendhal, Gustav Flaubert, Honoré de Balzac, Romain Rolland, Antoine de Saint-Exupéry, Jean-Paul Sartre, Albert Camus a další.

Zajímavosti

- Dnešní podoba vlajky byla ustanovena během Francouzské revoluce a byla vytvořena populárním markýzem de Lafayette. Je známá také pod názvem drapeau tricolore (trikolóra).
- Francouzské motto „Liberté, Égalité, Fraternité“ (Volnost, rovnost, bratrství) bylo poprvé užito jako heslo rebelů během Francouzské revoluce.
- Nejnavštěvovanější památkou ve Francii je Mont-Saint-Michel. Další velmi populární místa jsou: Muzeum Louvre, Eiffelova věž, Palác Versailles, Disneyland v Paříži, Centre Georges Pompidou, Zámky v údolí řeky Loiry, lyžařská centra ve Francouzských Alpách, Tahiti a zátoky Francouzské Polynésie, atd.

Velká Británie

(Spojené království Velké Británie a severního Irska)

- ✓ **Rozloha:** 244 000 km²
- ✓ **Počet obyvatel:** 60 000 000
- ✓ **Hlavní město:** Londýn (7 300 000 obyv.)

Spojené království je ohraničeno Atlantickým oceánem, resp. jeho lokálními částmi, tedy Severním mořem, Lamanšským průlivem, Keltským mořem, Průlivem svatého Jiří a Irským mořem. S kontinentální Evropou je spojeno Eurotunelem známých divadel, muzeí, koncertních sálů, paláců a dalších. Spojené království je konstituční monarchií složenou ze čtyř zemí: Anglie, Skotska, Walesu a Severního Irska. Současnou hlavou státu je královna Alžběta II.

Londýn (anglicky *London*) je hlavní město Anglie a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska ležící na jihovýchodě země při ústí řeky Temže. Londýn je společně s městy New York, Tokio a Paříž označován jako jedno ze čtyř nejdůležitějších měst na světě. Londýn je domovem mnoha institucí s mezinárodní působností, stejně tak nadnárodních společností a organizací. Leží v něm mnoho důležitých budov.

Dnešní Velký Londýn zahrnuje City a 32 správních obvodů, včetně města Westminster. Centrum společenského dění Londýna je Westminster, kde sídlí většina obchodů a zábavních center. Zde sídlí také vedení největších britských průmyslových podniků (vyjma finančního sektoru) a vláda Spojeného království. Londýnská City je největší bankovní centrum na světě a hlavní obchodní centrum Evropy. Vedení více než 100 z 500 největších podniků Evropy sídlí právě v Londýně.

Památky: Londýn patří k nejvíce navštěvovaným městům na světě. Turistické atrakce se nalézají převážně v centrálním Londýně. Patří mezi ně historická City; West End a jeho proslulá kina, bary, kluby, obchody a restaurace; Westminster s Westminsterským opatstvím, Buckinghamským palácem, Clarence House atd. Dále je to Vědecké muzeum, Přírodovědné muzeum, Britské muzeum, Národní galerie, Tate Gallery, mosty London Bridge, Tower Bridge, hvězdárna v Greenwichi a další zajímavosti, jejichž výčet se zdá být téměř nekonečný.

Města: K největším průmyslovým městům patří například důležitý přístav Liverpool, odkud pocházeli slavní Beatles, Manchester, podle kterého se nazývá jeden druh látky, nebo ve Skotsku ležící Glasgow. Ve městech Oxford a Cambridge najdeme dvě z nejslavnějších evropských univerzit. Velká Británie je již dlouho vyspělou průmyslovou zemí. Jsou tu rozvinuta snad všechna průmyslová odvětví. Významná je těžba uhlí a také ropy z mořského dna poblíž pobřeží. Ve Velké Británii panuje královna, ale skutečnou moc má parlament a předseda vlády. Británie dala světu mnoho velkých osobností. Máme-li jmenovat jen jedinou, ať je to velký dramatik, autor mnoha proslulých divadelních her William Shakespeare.

Zajímavosti:

- Oxford - je jedno z nejznámějších měst v Anglii. Nachází se zde nejstarší univerzita, ale také mnoho středních škol, kde se vzdělávají studenti z celého světa.
- Windsor Castle - je největší obydlí hrad na světě. Leží přibližně 30 km od Londýna. Dějiny hradu sahají až do 11. století, kdy ho založil Vilém Dobyvatel. V dnešní době slouží jako sídlo královny Alžběty II. Tento hrad zachycuje téměř 1000 let britské historie.
- Manchester - je významné město ležící v severní Anglii. Je znám především díky svými fotbalovými kluby Manchester United a Manchester City. V Manchesteru můžete navštívit například budovu Manchester Town Hall (radnice postavená ve stylu anglické gotiky), Free Trade Hall (renesanční budova - hotel), Muzeum vědy a průmyslu, Muzeum umění, Muzeum fotbalových historií.
- Stonehenge - je skupina stojících kamenů na Saliburské pláni. První kameny zde byly vztyčeny již před 4. tisíci lety. Tato památka je na seznamu světového dědictví UNESCO. Monument stojí na nízkém pahorku v širé planině v hrabství Wiltshire (nedaleko Salisbury).
- Big Ben - se nachází v Londýně. Big Ben je hodinová věž Westminsterského paláce. Od roku 1859 určuje přesný čas pro celou zemi. Oficiálně se tato věž jmenuje věž Sv. Štěpána. Hodiny jsou symbolem tohoto města.
- Tower of London - během návštěvy Toweru uvidíte i nejvážnější britský poklad - korunovační klenoty, stanete na popravišti tří anglických královen a budete objevovat legendy, které se váží k této slavné stavbě.
- Tower Bridge - je zvedací most v Londýně. Tower Bridge je pojmenován podle blízké pevnosti Tower. Jeho pohyblivá mostovka mezi dvěma vysokými věžemi se v současnosti otevírá několikrát za den. K mostu se dostanete nejlépe procházkou podél toku Temže, nejbližší zastávkami metra jsou London Bridge.
- Buckinghamský Palác - je londýnským sídlem královské rodiny. V současnosti můžete v paláci občas zastihnout i královnu Alžbětu II., nutno však dodat, že Buckinghamský palác není jedinou její rezidencí - další je například Windsorský hrad nedaleko Londýna či skotský zámek Balmoral, kde se královna zdržuje během letních prázdnin. Palác je v létě otevřen veřejnosti a nabízí k prohlídce část interiérů.

Česká republika

- ✓ **Rozloha:** 78 864 km²
- ✓ **Počet obyvatel:** 10 230 060
- ✓ **Úřední jazyk:** čeština
- ✓ **Politický systém:** parlamentní republika
- ✓ **Měnová jednotka:** 1 koruna česká (Kč)
- ✓ **Hlavní město:** Praha
- ✓ **Správní členění:** 14 krajů

Česká republika je vnitrozemským státem, který se nachází uprostřed mírného pásu severní polokoule ve střední části Evropy a zaujímá území historických zemí Čech, Moravy a části Slezska. Státní hranice tvoří sousedství s Polskem (761,8 km), Německem (810,3 km), Rakouskem (466,3 km) a Slovenskem (251,8 km).

V České republice je celkem 12 chráněných památkových rezervací uznaných mezinárodní organizací UNESCO: Praha - historické centrum, Český Krumlov - historické centrum, Telč - historické centrum, Žďár nad Sázavou - poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře, Kutná Hora - historické centrum, Lednice - Lednicko-Valtický areál, Holašovice - vesnická rezervace, Kroměříž - zahrady a zámek, Litomyšl - zámek a zámecký areál, Olomouc - Sloup Nejsvětější Trojice, Brno - Vila Tugendhat, Třebíč - židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa.

Přírodní bohatství je v České republice chráněno ve mnoha chráněných krajinných oblastech a přírodních rezervacích. Na území ČR byly vyhlášeny čtyři národní parky (Krkonosé, Šumava, Podyjí a České Švýcarsko) s nejpřísnějším režimem ochrany.

Na území České republiky se nachází četné studené i teplé prameny minerálních vod, které se využívají k léčebným a ozdravným procedurám v lázeňských oblastech a mnohé prameny jsou určeny k produkci pitných minerálních a stolních vod.

Průmysl: Česká republika má průmysl s dlouholetou tradicí. Skladba průmyslové výroby se vyvíjí směrem ke struktuře typické pro malé vyspělé tržní ekonomiky. V posledních letech se zvýšil podíl potravinářského průmyslu a poklesl podíl strojírenství, které je však nadále nejvýznamnějším průmyslovým odvětvím ČR.

Ze spotřebního průmyslu jsou nejrozvinutější tradiční průmyslová odvětví textilní a oděvní, výroba obuvi, porcelánu, keramiky a bižuterie.

Zemědělství: V potravinářství je nejvýznamnější produkce mouky, cukru, masa a piva. V České republice je zavedena dlouholetá tradice v chovu sladkovodních ryb, s tím souvisí i rozvinuté rybníkářství. Významnou exportní plodinou je chmel.

10 zajímavostí o Česku

Divy našeho domácího světa.

1. **Slovo „robot“** je českého původu a nebylo by bez díla Karla Čapka – poprvé v dějinách bylo použito v roce 1920 v autorově hře R.U.R - Rossum's Universal Robots. Karel Čapek přesto není vynálezcem tohoto slova (ačkoliv je za něj většinou mylně pokládán). Za jakých okolností slovo robot vzniklo, popsal Čapek ve své glose v Lidových novinách na Štědrý den roku 1933. Slavný spisovatel zde uvádí, že slovo „robot“ toliko pouze uvedl v život, budiž tímto tedy přiřčeno svému skutečnému původci – malíři a spisovateli, bratru Josefu Čapkovi.

2. Žádná legenda, ale historický fakt. Při stavbě **Karlova mostu** byla použita vajíčka. K překvapivému výsledku dospěli loni biochemici analýzou vzorku malty odebraného při opravě starobylé památky z r. 1357. Tyto látky byly podle odborníků od dávných dob přidávány do omítek a malt pro zlepšení jejich vlastností. Kromě vajec se do malty přidávalo také mléko, mléčné produkty, klíh nebo volská krev. Podobnými přísadami stavitelé např. prodlužovali dobu, po kterou šla malta zpracovávat.
3. S dosud nejučinnějším preparátem **na léčbu nemoci AIDS** přišel výzkumný tým 73letého chemika Antonína Holého z Akademie věd. Profesor Holý získal v r. 2007 národní cenu Česká hlava, nejvyšší vědecké vyznamenání v zemi. Vláda ho uděluje za mimořádné celoživotní výsledky ve výzkumu. Z laboratoře prof. Holého vzešlo už několik světoznámých léků, mj. proti viru žloutenky typu B.
4. Rok 2010 je Evropským rokem kreativity a inovací. Ne každý ovšem ví, že např. **kontaktní čočky** pocházejí z dílny českého vynálezce – objevil je Otto Wichterle. Prvním impulsem k práci na tomto významném objevu byl přitom vědcův náhodný rozhovor ve vlaku po cestě z Olomouce do Prahy r. 1952. Spolucestující četl odborný článek o možnostech chirurgické náhrady oka. Wichterle si uvědomil, že problém by šlo vyřešit sestavením polymerové čočky. První kontaktní gelové čočky spatřily světlo světa v r. 1961; zajímavostí je, že k jejich výrobě vynálezce využil zařízení sestavené z obyčejné stavebnice Merkur a dynamy z jízdního kola. A počátkem roku 1962 se jich ve velkém vyrábělo již na pět tisíc...
5. České tajemství pod pokličkou: **remoska**. Přenosnou troubu s elektrickým ohřevem ve víku vymyslel v polovině 50. let elektrotechnik Oldřich Homuta. Tato malá trouba napůl peče a napůl dusí, šetří elektřinu, a jídlo se zespodu nepřipaluje. Remoska se dodávala na Slovensko, Polsko a Maďarsko, na konci 90. let se o ni začala zajímat Milena Grenfellová-Baines – Češka žijící od války v Anglii, a stala se dovozkyní remosky do Británie. Časopis Good Housekeeping udělil remosce v r. 2001 cenu „Vynález roku“. Remoska poté začala získávat prodejní úspěchy také v Kanadě, USA či Austrálii.
6. Záslouhou českých vědců získala světová medicína nový, revoluční prostředek pro léčbu některých zranění. Jde o náplasti a obvazy, které se v podstatě samy dezinfikují - zachycují bakterie a okamžitě je likvidují, ale lidské tkáni přitom neškodí.
Místem zrodu převratného objevu byly Univerzita Karlova a Technická univerzita v Liberci. Speciální tkanina byla vyvinuta především díky novému českému stroji na výrobu materiálu budoucnosti - **nanovláken**. Ta jsou 1000x tenčí než lidský vlas (jen pro představu, průměr nanovláken je výrazně menší než vlnová délka světla), a nejsou tedy vidět ani pod optickým mikroskopem. Název stroje Nanospider záhy obletěl celý svět a vyvolal v r. 2004 mimořádný rozruch – dnes patří ke stovce českých unikátů, kterými se země pyšní v zahraničí.
7. **Česká republika** poprvé **předsedala Evropské unii** po první polovinu roku 2009. ČR po 6 měsících reprezentovala EU ve vztahu k zahraničním a k nadnárodním organizacím. Půlroční předsednictví ČR v Radě EU bylo přitom teprve druhým předsednictvím „nového“ státu Evropské unie.
8. Cestujete-li na Valašsko, zabloudíte možná do ulice J. Sousedíka ve Vsetíně. Svoje jméno nese po původci více než stovky vynálezů, z nichž celá třetina se stala světovým patentem. Kromě jiných objevů (zejména v oblasti elektrotechniky a dopravy) byl nejznámějším výtvozem Josefa Sousedíka, který byl osobním přítelem Tomáše Bati i T. G. Masaryka, patrně **rychloulak „Slovenská strela“**, dosahující ve třicátých letech 20. století rekordní rychlosti 150 km/hod.
9. Pokud by se o titul **největšího Čecha** všech dob mohl ucházet kdokoli, zvítězil by s velkou pravděpodobností Jára Cimrman. V televizní anketě pořádané v Česku v r. 2005 předčila tato fiktivní postava univerzálního českého génia i takové osobnosti, jako byl Karel IV., Jan Hus či T. G. Masaryk. Pořadatelé jej ale ze seznamu nominovaných vyřadili. Dokladem českého smyslu pro humor je také fakt, že Cimrman (vynálezce, skladatel a objevitel, neexistující „rodák z Liptákova“), získal v následné petici hned 37 387 příznivců, kteří požadovali, aby byl zařazen do soutěže.
10. Cíl cestovatelů za zdravím a krásou: Česko. **„Zdravotní turistika“** je fenoménem současnosti a Česká republika díky dobré reputaci svojí plastické chirurgie nezůstává pozadu. Podle žebříčku agentury Forbes se ČR nachází mezi top 10 světovými destinacemi pro zdravotní turistiku v r. 2008.

ŘECKO

- ✓ **Hlavní město:** Athény
- ✓ **Rozloha:** 131 957 km/2
- ✓ **Obyvatelstvo:** 10 458 000
- ✓ **Úřední jazyk:** řecký
- ✓ **Zřízení:** pluralitní demokracie
- ✓ **Měna:** euro
- ✓ **Hlavní zdroje příjmů:** tabák, hroznové víno, bavlna, víno, cestovní ruch, olivový olej, citrusové plody

Památky:

- Řecko zabírá jižní část Balkánského poloostrova. Patří k nejstarším státům Evropy a má bohatou, tisíce let starou historii. Řecko si vybojovalo od Turecka zbývající ostrovy.
- Má hornatý terén, více jako 2000 roztroušených ostrovů a nedostatek přírodních zdrojů. Jeho velká obchodní flotila a příjmy z turistického ruchu jsou však přínosem pro ekonomiku, která trpí nedostatkem investic a kapitálu.
- Starodávnému hlavnímu města Řecka dominuje **Akropolis** s velkolepými ruinami Parthenonu. Většinu města tvoří moderní obytné čtvrti. Výsledkem velkého nahromadění obyvatelstva i průmyslu je, že Athény patří mezi nejznečistěnější město na světě. Některé dny v týdnu mají auta zakázán vjezd do města, aby se nezhoršovala smogová situace.
- Necelá třetina horského terénu se dá využít na hospodaření, ale většina půdy je neúrodná. Přibližně pětina řecké pracovní síly je zaměstnána v hospodářství, což je víc jako v kterémkoliv jiném státě Evropské unie. Nejdůležitější plodinou jsou olivy, které rostou na svazích po celé krajině. Řecko je třetím největším výrobcem olivového oleje po Itálii a Španělsku. Je i významným producentem hroznu a vína, citrusového a jiného ovoce, fíků, bavlny, rajčat a tabáku.
- Nejlevnější a nejjednodušší způsob cestování po Řecku je lodí. Převládá se tak zásoby, průmyslové výrobky, auta, obyvatelstvo a turisty.
- Už 2000 let před n.l. byla vyspělá civilizace na Krétě a v Mykénách. Okolo 5stý lety před n.l. vznikli mocné městské státy v čele s Athénami a Spartou. K rozvinutí kultury, která se rozšířila po středomoří, přispěli filozofové, matematici, architekti a dramatici.
- Víc jako 10 miliónů turistů ročně přichází, aby se potěšilo nádhernou scenérií ostrovů, historickými monumenty a teplým slunkem. Hotely, obchody, restaurace zaměstnávají tisíce lidí starajících se o návštěvníky.
- Řecká vláda podporuje turistický ruch a poskytuje dotace na stavbu hotelů. Některé ostrovy mají však nedostatek vody. V poslední době počty návštěvníků vzrostli, když vojenské události zablokovali území bývalé Jugoslávie.

Zajímavosti...

- ★ Athény jsou hlavním městem novodobého Řecka teprve od roku 1834, kdy nich žilo méně než 10 000 obyvatel.
- ★ nové Muzeum Akropole v centru Athén získalo v roce 2013 třetí místo mezi nejlepšími světovými muzei.

- ★ dvě největší řecká města Athény a Thessaloniki mají zcela odlišnou historii a dodnes mezi nimi panuje určitá rivalita. Thessaloniki si užívalo svá léta na výsluní v době, kdy byly Athény jen provinčním městem.
- ★ čestná stráž elitní jednotky řecké armády vznikla v roce 1868 z horských gard, které střežily hranice. Evzoni (dobře opásaní) bylo v antice označení pro lehkou pěchotu. Evzoni (Evzoni) je také název hraničního přechodu mezi Řeckem a Makedonií.
- ★ Proti názvu státu svého severního souseda Makedonie dlouhodobě protestuje Řecko, protože toto jméno historického území považuje za výsostně své. Odvolává se starověkou Makedonií a její hlavní město poblíž dnešní Thessaloniki – Pellu, sídlo makedonských králů (399 – 167 př.n.l.) a rodiště Alexandra Velikého.
- ★ kromě 28. října (Den Ochi) je i 17. listopad významným dnem i pro Řecko. 17. 11. 1973 byla na jedné z athénských vysokých škol potlačena silou vzpoura proti vládnoucí vojenské juntě. Při zásahu zemřelo nejméně 15 lidí, přes tisíc demonstrantů bylo zraněno.
- ★ řecké euromince mají na rubu tyto motivy: 2E – mozaika Zeus (býk) unáší Evropé, Sparta, 3.st.př.n.l., 1E – sova z Athén, 5.st.př.n.l.. Centové mince nesou označení lepta a jsou na nich zobrazení politikové, kteří se zasloužili o svobodné novodobé Řecko: E. Venizelos (50c), I. Capodistrias (20c) a Rigas-Fereos (10c). Nejmenší mince představují řecká plavidla – moderní tanker, korvetu z 18-19. století a athénskou antickou trirému.
- ★ daňový systém v Řecku doznal vlivem hospodářské krize značných změn. Daň z příjmu fyzických osob se pohybuje podle výše příjmu od 0 do 45%, právnické osoby platí 20%. Základní sazba DPH byla v r. 2011 zvýšena na 23%, některé skupiny zboží a vybrané ostrovy mají DPH nižší. Za sociální a zdravotní pojištění platí zaměstnanec 16%, zaměstnavatelé pak dalších 28%. I spotřební daně patří v Řecku k nejvyšším v Evropě (2012).

Turecko

- ✓ Oficiální název: Turecká republika
- ✓ Hlavní město: Ankara
- ✓ Další města: Istanbul, Izmir, Adan
- ✓ Rozloha: 780 580 km²
- ✓ Měna: turecká lira (TL)
- ✓ Počet obyvatel: 66 493 970
- ✓ Úřední jazyk: turečtina (úřední jazyk), angličtina, němčina

Turecká republika se rozkládá na dvou kontinentech, Evropě (3%) a Asii (97%). Evropskou část (kdysi součást starověké Trákie) odděluje od asijské průliv Bospor, Dardanely a Marmarské moře. Asijská část Turecka je na poloostrově Malá Asie (Anatolie). Turecko má pevninské hranice v Evropě s Řeckem a Bulharskem, na asijské straně se Sýrií, Irákem, Iránem, Arménií a Gruzii. Nejvyšším bodem Turecka je hora Ararat (5165 m).

Během jednoho dne můžete v Turecku dopoledne sjíždět na lyžích po horském svahu zavátém prachovým sněhem a odpoledne se procházet po pláži nebo trhat v okolí Turecké riviéry pomeranče. Můžete zažít všechny čtyři roční doby v jeden den. Mírné klima a příjemná teplota vody zaručují radost z koupání od března do listopadu.

V Turecku jsou stepi, polopouště a případné kamenité pouště, kde rostou kavylky a pelyňky. Ve středomoří rostou duby, myrta a vavříny. Z dalších plodin jmenujme alespoň jedlý kaštan, javor, platan a olivy. Z kulturních plodin se zde nalézají palmy, fíkovníky a banánovníky. Zvířena závisí na oblasti. Dělí se na stepní a lesní. Ve vnitrozemí je možno se setkat s gazelami, divokými kočkami, kunami, srnci a jeleny. V horách žijí i levharti. V lesích jsou navíc mufloni, ryši, divocí osli a divoká prasata. Velké množství je ptactva. Jednak jsou to datli, drozdi, kukačky, sýkorky, ale i rackové, čápi, volavky, čejky, divoké kachny a divoké husy. K typickým ptákům ve stepích patří i supy. V horách je možno spatřit orla, poštolku či sokola.

Turecko je velice zajímavá země. Najdeme zde památky už z období nejstarší řecké civilizace - slavná Trójská válka se odehrávala právě tady. Avšak už před ní tam byla vyspělá civilizace chetitská. Řekové na tomto území zanechali perly antické kultury, mezi které bezesporu můžeme počítat jeden ze sedmi divů světa - mauzoleum v Halikarnassu. Římské památky jsou rozesety téměř po celé zemi a jsou nádherně zachovalé, jako příklad můžeme uvést amfiteátr v Aspendosu. Největší množství pamětihodností pochází samozřejmě z dob Osmanské říše.

Zajímavosti

- **Pamukkale:** Místo nazývané "bavlněný hrad" je celosvětově proslulé svými bělostnými skalisky pokrytými travertinem, po nichž stéká léčivá minerální voda.
- **Kappadokia:** Města skalních komínů vytvořených dlouhodobou erozí, někdy navíc korunovaných "fezy" z vulkanického tufu. Nacházejí se zde kostely a obydlí raných křesťanů vytesávané do skal.
- **Perge:** výroba koberců
- **Národní park Olympos**
- **Národní park Kursunlu**

Turecká kuchyně

Pití – čaj silný černý bez cukru, ovocné čaje – hlavně jablečný, káva, ayran – mléčná konzistence nasládlé chuti, čerstvý džus z citrusů, efes – pivo, víno s menším obsahem alkoholu nasládlé chuti, Rakija – anýzová pálenka.

Jídlo – mají zakázáno vepřové maso. Ekmek – turecký chléb připomíná naši veku. Kebab – kousky masa nabodnuté na jehle. Kofte - mleté maso ve formě kuliček. Gozleme – palačinky s masem. Saláty - zeleninové. Dezerty – sladké nudle posypané pistáciemi, turecký med. Vše je velmi sladké.

Čajovny – jsou pod širým nebem, sedí se na zemi a tam se servíruje jídlo i pití. Nabízí se vodní dýmka s jablečným tabákem.

Nakupování

Smlouvání je národní sport. Pro prodáváče je to zábava. Pokud něco nechcete, neberte to do ruky. Navrhněte o půlku méně, než jste ochotni zaplatit. Nespěchejte. Nechte se pozvat na čaj a udělejte si pohodlí. Pěkně prodiskutujte cenu. Dobrá cena je 2/3 z bývalé ceny.

Co se v Turecku dá dobře kupit? Zlato a šperky, kožené výrobky, starožitnosti, koberce, modrá oka – korály, přívěšky, náušnice, dekorativní předměty s bílým nebo žlutým středem, koření, čaj, sladkosti, vodní dýmka a tabák, keramika.

Egypt

Egypt závislý na Nilu stejně jako v době faraonů zůstává zemí podivných kontrastů.

- ✓ **Oficiální název:** Egyptská arabská republika
- ✓ **Rozloha:** 1 001 450 km²
- ✓ **Počet obyvatel:** 60 603 000
- ✓ **Hlavní město:** Káhira
- ✓ **Politický systém:** republika
- ✓ **Měna:** 1 egyptská libra = 100 piastrů
- ✓ **Jazyky:** arabština (úřední); francouzština, angličtina, berberština, núbijština, bedžaština

Nil, nejdelší řeka světa (6 695 km) dává Egyptu vodu a s ní život. Řecký historik Hérodotos už před 2 500lety nazval Egypt „darem Nilu“. Bez jeho vody by nemohl existovat ani starověký, ani současný Egypt. Nil protéká Egyptem od jihu k severu v délce více než 1 000km.

Podél jeho břehu se táhne jen asi 20 km široký pruh úrodné půdy, od nepaměti každoročně obohacované naplaveninami rozvodněného veletoku, který se širokou deltou vlévá do Středozemního moře. V tomto úrodném pruhu žije 90% všech Egyptanů, kteří se zabývají zemědělstvím, ale taky zabydlují velká města.

Mnozí venkované po celý život neopustí rodnou vesnici a rytmus jejich života určuje Nil. Dává vodu polím, ale taky přináší nemoci (bilharziózu parazitickou, kterou přenáší říční plži). Dříve se občas životodárné záplavy změnily v katastrofální povodně.

Hydrografické poměry na dolním toku Nilu se však značně změnily po výstavbě Asuánské přehrady, dokončené v roce 1970. Za ní vznikla jedno z nejrozsáhlejších vodních jezer na světě, který umožňuje zavlažování velkých pouštních oblastí. Obyvatelé už nejsou ohrožováni povodněmi, ale jejich pole nedostávají humusem bohaté naplaveniny. Vyčerpanou půdu je nutné chemicky hnojit, zatímco miliony tun s naplavenin se usazují na dně přehradního jezera a postupně se zanášejí. Přes tyto problémy zůstávají široké břehy Nilu zelenou zahradou, kde se pěstuje obilí, zelenina, bavlník, cukrová třtina a chovají domácí zvířata (krávy, buvoli, ovce, kozy i velbloudy), dodnes spolehliví nosiči nákladů po pouštních cestách. Na Nilu také vyrostla řada měst.

Z těch současných patří k největším nejnižší Asuán a Kéna, na začátku delty jsou to Gíza a Káhira ležící na protilehlých březích. Nej hustěji obydlená je delta Nilu, kde je dostatek vláhy a tak tu prosperuje nejen zemědělství, ale i průmysl soustředěný do mnoha velkých měst. Na pobřeží Středozemního moře při ústí ramena Nilu i umělých kanálů, leží několik významných přístavů, z nichž nejvýznamnější starobylá Alexandrie a Búr Saíd při vyústění Suezského průplavu.

Podnebí Egypta je s výjimkou pobřeží Středozemního moře horké a pouštní. Směrem k vnitrozemí má klima stále výraznější kontinentální rysy, žhavá léta a průměrně chladné zimy. Letní maxima dosahují v průměru kolem 35 stupňů Celsia, zimní minima klesají na 8 stupňů Celsia. V pouštích jsou teplotní výkyvy ještě extrémnější. Srážky bývají od západu k východu a od severu k jihu a to od 260 do 30 mm za rok.

Stará říše faraonů je místem jedné z nejstarších civilizací. Dějiny Egypta se píší více než 5000 let. Ale má i moderní zázraky jako Asuánskou přehradu na Nilu. Egypt je mostem mezi Afrikou a Asií. Protože má přístup ke Středozemnímu i Rudému moři, byl vždy lákavou kořistí pro dobyvatele. Strategický význam Suezského průplavu postavila v roce 1956 Egypt do centra světového dění, když byl průplav během suezské krize uzavřen pro námořní dopravu.

Egypt je zemí udivujících protikladů mezi bohatými a chudými, svěžím údolím Nilu a okolní pouští, ubohými chatrčemi a obrovskými památkami minulosti. Káhira je obrovské přelidněné město s 16 miliony obyvatel. Alexandrie na pobřeží Středozemního moře má téměř 4 miliony obyvatel.

Indie

- ✓ **Hlavní město:** Nové Dillí
- ✓ **Rozloha:** 3 287 590 km² (7. na světě)
- ✓ **Počet obyvatel:** 1 266 609 584 (2. na světě)
- ✓ **Jazyk:** hindština, angličtina (úřední)
- ✓ **Měna:** indická rupie (INR)
- ✓ **Náboženství:** hinduismus, islám, buddhismus, sikhové, džinismus, křesťanství

Dnešní Indická republika zaujímá největší část Indického subkontinentu. Rozkládá se na ploše velké asi jako třetina Evropy. Mohutné pohoří Himaláje tento subkontinent odděluje na severu, jako hradba od ostatní Asie. Indický poloostrov je ze západu omýván Arabským mořem, z jihu Indickým oceánem a z východu se ho dotýká Bengálský záliv.

Povrch: Indie je výsledkem pohybů kontinentálních bloků, v dávné geologické minulosti, i mladé tektoniky. Himaláje, nejvyšší hory na světě, a velká předhlubeň na jihu, byly vytvořeny obrovským tlakem po nárazu indické desky na starý asijský kontinent, asi před 15 mil. let.

Indie má dosud bohatou zvěřinu, ale postupným ubýváním lesních porostů dochází k narušování jejího přirozeného prostředí. Mezi chráněné živočichy dnes patří slon, indický nosorožec, gaur (druh divokého býka), asijský lev, tygr bengálský, sněžný levhart, gazela pižmová, indický drop veliký a ganžský krokodýl zvaný gaviál. Mezi další zvířata, žijící na indickém subkontinentu, patří: Gazela obecná, Promyka zlatá, Dikobraz indický, Ježek pustinný, Hyena žíhaná, Makak rhesus, Šakal obecný, Prase divoké, Medvěd pyskatý, Ratufa obrovská, Nilgau, Hulman posvátný, Antilopa jelení, Veverka palmová, mangusty, indická forma vlka, Kočka bengálská, Jeřáb antigonin, a jiná další.

Indie je rozvojovou zemědělsko-průmyslovou zemí s velkým přírodním bohatstvím, ale také zahraničním dluhem. Hrubý národní produkt na obyvatele je stále velmi nízký.

Hlavní plodinou je rýže, které se pěstuje přes 4000 odrůd. V sušších oblastech se daří pšenici. Indie je největším světovým producentem čaje, juty, prosa a podzemnice olejné. Na vývoz se na plantážích také pěstuje cukrová třtina, káva, bavlna, tropické ovoce, tabák, koření a kaučuk. Indie má nejvyšší stavy skotu na světě, ale pro nedostatek krmiv je doживost krav velmi nízká. Světově největší jsou také stáda buvolů (pro tah) a koz. Významný je chov drůbeže. Indické pobřežní vody jsou bohaté na mořské ryby, jejichž zpracování se rychle rozvíjí.

Nerostné bohatství představují především velké zásoby černého uhlí, které je nejdůležitější palivem, a železné rudy. Těžba ropy se rozvíjí, ale domácí spotřebu uspokojuje jen asi z poloviny. Dále se těží rudy manganu, chromu, mědi a uranu, bauxit, slída a sůl. Významnou položkou zůstávají drahokamy. V dopravě nákladů i osob dominují železnice. V provozu je stále ještě mnoho parních lokomotiv, ale postupně se modernizuje strojní i vozový park. V některých oblastech má velký význam říční doprava. Automobilová doprava je rozvinuta v okolí velkých měst. Nezpevněná silniční síť je v období monzunu prakticky nesjízdná. Největšími námořními přístavy jsou Kalkata, Madrás, Bombaj a Kóčín. Dillí a uvedená města s výjimkou Kóčínu mají mezinárodní letiště.

Indický tisk se vyznačuje velkou otevřeností, ale pro velké množství jazyků většina novin vychází v regionálně omezeném nákladu. Rozhlas a televize kontroluje stát.

Tři čtvrtiny indického obyvatelstva žijí na venkově, a tak není divu, že Indie je označována jako země vesnic. Rozdíl mezi indickou vesnicí a městem je obrovský, pokud se tedy nejedná o nějaké menší město, tak s 50 000 obyvatel, které spíš připomíná velkou vesnici. Ve městech se totiž šíří představa o tom, že je možno klást na život větší požadavky, než je pouze uspokojování základních životních potřeb, a poněkud slábne víra v neotřesitelnost starých tradic. Důležitými přístavními městy jsou Kalkata, Bombaj a Madrás.

Japonsko

- ✓ **Počet obyvatel:** 126mil.(asi 12x více než v ČR)
- ✓ **Náboženství:** buddhismus a šintoismus
- ✓ **Státní zřízení:** konstituční monarchie v čele s císařem
- ✓ **Měna:** jen
- ✓ **Jazyk:** japonština

Japonsko je tvořeno téměř 4000 ostrovy. Největšími ostrovy jsou Honšú, Kjúšú, Hokkaidó a Šikoku. Zhruba 80% území je tvořeno horami a vysočinami, pouze při pobřeží najdeme rozsáhlé nížiny. Je to země sopečně a zemětřesně aktivní. Řeky jsou krátké a vodnaté.

Podnebí je monzunové, na jihu subtropické (mořské proudy) na severu mírné. Zimní monzun přináší sníh. Země si uchovává lesní bohatství (60% lesů) – jehličnaté a smíšené lesy. Je oceánické, vlhké a monzunové. Pro značně protáhlý tvar země výrazně odlišné klimatické podmínky. Na podzim jsou dosti časté tajfuny.

Nerostné bohatství je malé, větší význam mají zdroje zemního plynu, stavebních a keramických materiálů.

Obyvatelstvo – jedná se o jednonárodnostní stát, menšiny jsou Korejci a Číňané. Vysoká střední délka života. Obyvatelstvo je nerovnoměrně rozmístěno. Nejvíce v aglomeracích a konurbacích. Hornaté vnitrozemí je téměř prázdné. Nachází se zde konurbace Tokio-Jokohama; Ósaka-Kóbe-Kjóto a Nagoja-Gifu → megalopolis Tókajdó, kde žije 52 mil. obyvatel státu. Hlavní náboženství je šintoismus a buddhismus. Menšina křesťanů.

Hospodářství je vyspělé, ale závislé na dovozu většiny surovin. Je to významný světový vývozcce kapitálu, investic a nejmodernější technologie. Se svým potenciálem se řadí za USA.

Zemědělství je na vysoké úrovni, přitom má nedostatek zemědělské půdy (asi 2/3země pokrývají lesy), zemědělsky jsou velice pečlivě obdělávány pobřežní nížiny i svahy pohoří rozčleněné terasami, při práci se používá moderních metod, které umožňují vysoké hektarové výnosy. Hlavní potravinou je rýže, pro vývoz má význam pěstování citrusů, především mandarinek (nejvíce na světě), vysoká je spotřeba ryb, v živočišné výrobě nejdůležitější chov drůbeže, rybolov, závislost na dovozu potravin.

Průmysl - světové prvenství ve výrobě aut, motocyklů, lodí, chem. výrobků, syntetického textilu, elektrotechniky a kancelářské techniky. Také strojírenství, stavebnictví.

Hlavní město je: Tokio, další města - Yokohama, Ósaka, Kóbe, Nagoja, Sapporo, Kjóto. Na města Hirošima a Nagasaki na konci 2. svět. války na ně americká vojska svrhla atomové bomby, které zahubily statisíce lidí.

Zajímavosti:

- ☞ národním sportem je sumo
- ☞ ikebana-umění aranžovat květiny
- ☞ harakiri-druh obřadné sebevraždy
- ☞ judo a karate-bojové umění
- ☞ Go-hra s bílými a černými kameny,
- ☞ Gejša – japonská společnice
- ☞ kamikaze- sebeobětování japonských válečných letců

Mexiko

- ✓ **Rozloha:** 1,9 mil. Km
- ✓ **Počet obyvatel:** 95 mil.
- ✓ **Hlavní město:** Ciudad de México
- ✓ **Politický systém:** federální republika
- ✓ **Měna:** 1 mexické peso = 100 centavů
- ✓ **Jazyky:** španělština, nahuatl a další indiánské jazyky
- ✓ **Náboženství:** křesťané (římští katolíci 93%)

Přírodní podmínky jsou hodně závislé na nadmořské výšce. Středem státu probíhá vulkanické pásmo, je tu zemětřesná a sopečná činnost. Nížiny jsou pouze na Yucatánu. Klima a vegetační poměry jsou závislé na nadmořské výšce. Kvůli nízkým srážkám je zde mnoho pouští a polopouští. Na Yucatánu a úzkém pásu pobřeží najdeme tropický pás.

Obyvatelstvo jsou převážně mestici (míšenci Indiánů a Španělů). Problémy s životním prostředím ve městech, která jsou vysoko v horách. 2. největší město Mexika je Guadalajara.

Hospodářství je na přechodu, ale díky kapitálu od Američanů se rozvíjí. Hlavní jaderná oblast se koncentruje ve středním Mexiku, menší u Monterrey. Buď jsou zde jaderné oblasti, nebo přímo periferie. Těží se zde stříbro (1. na světě), v oblasti Mexického zálivu ropa a zemní plyn, polymetalické kovy, rtuť, síra, sůl a železná ruda.

Průmysl zde je hutnický, petrochemický, chemický, textilní a automobilová výroba.

Zemědělství je hlavní zdroj obživy. Pěstuje se zde hlavně kukuřice, fazole, cukrová třtina, bavlník, sisal, káva, kakao, ananas a další subtropické a tropické ovoce. Významným zdrojem financí je také cestovní ruch, návštěvníci jsou lákáni pestrou přírodou a památkami (Teotihuacan, Monte Albán, Tula..). Země je ale zadlužená, jsou zde patrné velké sociální rozdíly, nerovnoměrný vzestup ekonomiky. Přesto má země díky dobrým přírodním zdrojům a pracovní síle dobré vyhlídky do budoucna na zlepšení sociální úrovně.

Země je členem NAFTY, což je volná zóna severoamerického obchodu (od 1994).

Mexická kuchyně je velmi nápaditá a chutná. Ze zahraničních kuchyní se celkově řadí k jedněm z nejdietnějších. Skládá se převážně z mnoha druhů zeleniny a luštěnin. Ne příliš často najdete na jejím jídelníčku samostatně maso. Tradiční součástí mexických pokrmů bývá tortilla, kukuřičná placička z nekynutého těsta, kterou Mexičané konzumují místo chleba. Tyto tortilly pak najdete naplněné mnoha variacemi zeleninových směsí, do kterých bývá přidáno také libové hovězí maso. Milovníci pálivého jídla si jistě přijdou na své, Mexičané do svých pokrmů často přidávají velmi pálivé papričky jalapeno.

Po dobrém pití si můžete na dobré trávení objednat typickou mexickou tequillu. Budete-li pít typ tequilly mescal a budete-li mít „štěstí“, že na vás zbude poslední sklenička z celé láhve, dostanete jako pozornost i housenku, která byla v láhvi po celou dobu naložena.

Austrálie

- ✓ **Hlavní město:** Canberra
- ✓ **Rozloha:** 7 692 030 km²
- ✓ **Počet obyvatel:** 21 152 000
- ✓ **Státní zřízení:** konstituční monarchie
- ✓ **Měna:** australský dolar

Austrálie leží na jižní a východní polokouli. Její území tak protíná významný poledník a to obratník Kozorooha. Rozloha Austrálie se pohybuje přibližně kolem 8 000 000 km². Její nejvyšší horou je Mt. Kosciusko (2228 m. n. m.) ve Sněžných horách. Nejdelší řeka, která Austrálií protéká je řeka Murray a největší jezero se nazývá Eyrovo.

O území tohoto kontinentu se dělí celkem 3 státy: Austrálie, Papua- Nová Guinea a Indonésie.

Austrálie leží jihovýchodně od Asie. Z pohledu Evropy je tato oblast nejvzdálenější, z tohoto důvodu byla také dlouhou dobu neznámá. Ale od doby pozdního Středověku existovala teorie, že „zemská hmota“ musí být nějakým způsobem vyvážená a tudíž musí existovat tzv. neznámá Jižní země neboli „Terra Australis Incognita“. Tohoto území dosáhli Španělé a Portugalci již v 16. století, ale v té době ještě nikdo netušil, že jde o souvislý kontinent, to se zjistilo až později.

Původní obyvatelé, Aboriginci, osídlili Austrálii přibližně před 60 000 lety. Tito obyvatelé žili především jako lovci a sběrači, ale také vyvinuli úplnou sociální strukturu.

Během posledních let vzrůstající hladina moří zatopila nížiny, a tím oddělila od hlavního území Austrálie ještě 2 ostrovy a to Novou Guineu a Tasmánii. Přibližně 70% území kontinentu je pokryto pouštěmi a polopouštěmi. Na jejím území je také na severu malá část s pozůstatky tropického deštného lesu. Osídlení lidstva se tak soustředí zejména na severní až jihovýchodní pobřeží a přilehlé ostrovy. Místa, která byla osídlena jako první (především západní a jihozápadní pobřeží) mají však podmínky k životu mnohem horší.

V Austrálii žijí zvířata, která se na jiných kontinentech nevyskytují, protože je to kontinent, který je izolován od ostatních světadílů. Díky tomu se tu život vyvíjel jinak. Většina z živočichů jsou endemité (tzn. vyskytují se pouze na jednom místě, kontinentu), přesněji řečeno 83% savců, 90% ryb a hmyzu a 93% obojživelníků. Jsou to například zvířata jako koala, ptakopysk, klokan, vombat aj. A o těch nejznámějších si teď řekneme něco více ... (v etapovce).

Stejně jako fauna tak i flora je v Austrálii zvláštní, přesto velmi rozvinutá. Nejznámější zástupce je blahovičník (eukalyptus), nalezneme jich tu přes 700 druhů. Další jsou například přesličky, žlutokapy, nebo akácie a mangovníky.

Zajímavosti

- ★ průměrná délka života: 81,1 let ženy, 75,4 let muži
- ★ nejfrekventovanější silnice Austrálie (Pacific Highway) – spojnice Sydney s Brisbane
- ★ Austrálie je téměř stejně velká jako USA (kromě Aljašky)
- ★ Austrálie je majitelem nejvíce písečných pláží na světě
- ★ nejstudenější den, který byl zaznamenán, měl – 23 °C, nejteplejší den měl + 53 °C
- ★ pyšní se největším monolitem na světě – Mt. Augustus v Novém Jižním Walesu
- ★ Austrálie je původně trestanecká kolonie, takže první lidé, kteří se objevili na tomto kontinentu, byli zloději, prostitutky a s nimi také děti. Proto dnešní Australané nemají rádi, když se je zeptáte na rodokmen.
- ★ Australané jako první přivedli na svět styl plavání kraul, i když to původně okoukali od původních obyvatel Aborigin
- ★ jméno „Austrálie“ je odvozeno z latinského slova Australis znamenajícího na jihu

Fauna Austrálie

Když se australský kontinent oddělil od prakontinentu Pangey, začal se na něm život vyvíjet odlišně než ve zbytku světa. Dlouhé geografické odloučení způsobilo, že mnoho australských organismů je zcela ojedinělých. Uvádíme zde alespoň některé:

Ježura australská je podobná velkému jezkovi nebo menšímu dikobrazu. Je asi 45 cm dlouhá, pohybuje se na krátkých nožkách a její kožich je tvořen kožešinou a dlouhými bodlinami. Stejně jako ježkové, také ona se schoulí do kuličky, je-li v nebezpečí. Bodliny jsou však jen na hřbetě, zatímco boky a ostatní části těla jsou pokryty srstí.

Oči mají tak malé, že téměř pozbývají své funkce. Jejich tlamička je úzká a protáhlá v jakýsi rypáček. Ježury nemají zuby a drtí potravu o rohovité bradavky pokrývající patro.

Jakmile samice snese vajíčko, lehne si na záda a stočí se do klubíčka, aby se vajíčko skulilo do dočasného inkubačního vaku uprostřed jejího břicha, z kloaky vyteče lepkavá tekutina, která přilepí vajíčko na jedno místo. V jednom vrhu bývají 1 až 3 mláďata. Když se mládě vylíhne, živí se mlékem, které stéká po chlupech u sací žlázy. Zůstává ve vaku 6 až 8 týdnů, dokud jeho rostoucí bodliny nedonutí matku, aby je přesunula do hnízda.

Dingové se vyskytují v celé Austrálii kromě jihozápadní a jihovýchodní oblasti, které jsou proti nim oploceny, aby nenapadali hospodářská zvířata. Dingové se snadno kříží s domácími psy a v některých částech Austrálie představují kříženci asi jednu třetinu populace dingů.

Klokani jsou typickými zástupci řádu vačnatců. Téměř všechny druhy (kromě stromových) mají podobný tvar těla s krátkými předními a dlouhými silnými zadními končetinami, dlouhými nártý a velmi dlouhým čtvrtým prstem. Při rychlém pohybu skáčou po zadních a dlouhý a spíš toporný ocas přitom používají k udržování rovnováhy.

K tomuto typu pohybu jsou přizpůsobena zadní chodidla, kterým délkou dominuje čtvrtý prst opatřený silným drápem. Pátý prst je o hodně kratší a palec zcela chybí. Druhý prst srůstá s třetím v malinký prstík se dvěma drápky, čímž vzniká útvar podobný hřebínku na pročesávání srsti. Takováto specializace k pohybu ale není zadarmo.

Typický klokan není schopen normální chůze. Když se pohybuje pomalu, zvedá zadní nohy nad jakousi trojnožku vytvořenou předními nohama a ocasem stlačeným k zemi. Pak vymrští zároveň obě zadní nohy vpřed a posune tělo.

Po březosti trávající přibližně 30 dní se rodí jedno mládě a stejně jako v případě všech ostatních vačnatců je i mládě tohoto druhu klokana při narození maličké a velmi málo vyvinuté. Je slepé, holé a váží méně než jeden gram. Do vaku se po matčině srsti vyšplhá co nejrychleji a hned poté se přisaje ke struku. Zde zůstane po dobu šesti měsíců. Několik měsíců po narození začíná malý klokan žrát trávu a listy, kterými se živí jeho matka.

Zajímavosti o klokanech:

- ★ Klokani výborně a rychle běhají. Běžně dokáží vyvinout rychlost až 50 km/h. Nejde však o typický běh. Odrážejí se totiž oběma zadními nohama současně, takže spíš skáčou. Jednotlivé skoky mohou být až deset metrů dlouhé a klokani celkem snadno překonají i překážku vysokou 2 - 3 metry.
- ★ Klokani samice může mít až 3 mláďata najednou. Zatímco nejstarší mládě již vak skoro opustilo (vrací se do něj jen v případě nebezpečí), druhé mládě je přisáté na bradavce a třetí mládě je v děloze ve stadiu oplodněného vajíčka. I u klokanů se totiž objevuje tzv. prodloužená březost, při níž zárodek pokračuje ve vývoji, až když samice přestane kojit předchozí mládě.

- ★ Jestliže některý klokan ve skupině zjistí nablízku možného nepřítele, varuje ostatní dupáním nebo tlučením ocasem o zem. Skupina pak prchne nebo hledá útočiště vběhnutím do vody, pokud je v okolí.
- ★ Díky husté srsti je výborně chráněn před mrazem. V Anglii v roce 1940 dokonce zdivočel a na dvou místech žije ve volné přírodě dosud.

Ptakopysk podivný je jediným zástupcem z čeledi ptakopyskovitých. Je asi 75 cm dlouhý a celé tělo včetně plochého ocasu má pokryté hustou hnědavou srstí. Prsty má spojené plovací blánou, což ukazuje na jeho přizpůsobení se životu ve vodě. V březích řek, potoků a jezer si vyhrabává silnými drápy noru, kterou používá k odchovu mláďat i k dennímu úkrytu. Nejpodivnější je na ptakopyskovi hlava. Místo čelistí se zuby má široký rohovitý zobák kachního tvaru. Okraje zobáku mají rohovité lišty. Při lovu potravy se ptakopysk potápí asi na minutu pod vodu a po způsobu kachen vyčvachtává z bahna různé drobné živočichy. Párek ptakopysků obývá společnou noru. V době rozmnožování si však samice vyhrabe pro sebe novou noru a na jejím konci vyhloubí prostornou komůrku. Zde vypustí z kloaky 2 bílá kulovitá vajíčka, která jsou jen o málo větší než lískový ořech. Stočí se do klubíčka a po dobu 7 až 10 dnů vajíčka zahřívá. Když mláďata prorazí kožovitou skořápku a vylezou z vajíčka, živí se mateřským mlékem. Na břicho samice jsou 2 mléčná políčka, ze kterých prýští kapky hustého mléka. Tyto kapky mláďata jen olizují, protože nemůžou mléko sát. Asi po 11 týdnech se mláďatům otevírají oči a teprve po čtyřech měsících se pod dozorem samice odvažují do vody.

Koala svým vzhledem připomíná plyšovou hračku. Žije v korunách stromů. Ve dne spí a v noci se živí výhonky blahovičnicků. Mláďě nosí matka 6 měsíců ve vaku a dalších 6 měsíců se pevně drží na matčině hřbetě. Koaly byly téměř vyhubeny člověkem, který je lovil hlavně kvůli kožešině. V současnosti jsou chráněné australskou vládou a největším rizikem pro koaly je úbytek vhodných blahovičnickových lesů a rozbití jejich teritorií výstavbou silnic.

Kanada

- ✓ **Rozloha:** 9970,6 tisíc km
- ✓ **Počet obyvatel:** 29,6 milionů
- ✓ **Hlavní město:** Ottawa
- ✓ **Úřední jazyk:** angličtina, francouzština

Kanada je stát v Severní Americe. Obyvatelé v Kanadě jsou Kanadčané britského původu (46%) a francouzského původu (29%), dále obyvatelstvo německého původu, ukrajinského, holandského, polského aj. a také původní kanadské obyvatelstvo - Indiáni a Eskymáci (1,1%). Přes 90 % obyvatelstva žije podél jižní hranice země, v pruhu širokém 300 km. Ve městech žije asi 77% obyvatel. Větší města jsou např.: Toronto, Montreal, Calgary aj.

Hospodářství Kanada je velmi vyspělý průmyslově zemědělský stát s velkým přírodním bohatstvím (nerostné suroviny, lesy). Těží se ropa, zemní plyn, rudy niklu, mědi, zinku, olova, železa, také azbest, stříbro, zlato, síra, draselná sůl a uranová ruda. Elektrická energie pochází z vodních elektráren (asi 59%), 19% energie vytváří jaderné elektrárny. Zpracovatelský průmysl je různorodý, na vysoké úrovni jsou následující odvětví: dřevozpracující a papírenský průmysl, hutnictví barevných kovů, průmysl chemický, potravinářský, automobilový, elektrotechnický a výroba vozového železničního parku. Zemědělská půda tvoří přibližně 8% rozlohy země.

Zemědělství je intenzivní a s vysokým stupněm mechanizace. V západní části území převládá pěstování obilí, hlavně pšenice (Kanada patří mezi největší producenty a vývozce pšenice na světě) a chov skotu, ve východních provinciích převládá pěstování zeleniny, píce a průmyslových plodin, chov mléčného skotu, prasat, drůbeže, kožešinových zvířat. Velký význam má lesnictví a rybolov.

Vzhledem k rozlehlému území Kanady má v dopravě zásadní význam letecká a vodní doprava. Kanada vyváží pšenici ropu, zemní plyn, papír a karton, dopravní zařízení, chemické výrobky aj. Obchodní styky udržuje hlavně s USA a Japonskem.

Dějiny Území Kanady postupně kolonizovali Francouzi a Angličané (v roce 1605 vznikla první francouzská kolonie, v roce 1623 první britská kolonie). V důsledku sedmileté války (1756-1763) připadla Kanada Velké Británii. V roce 1867 došlo ke sjednocení většiny britského území a vzniklo Kanadské dominium. Během 1. a 2. světové války bojovala kanadská armáda na straně spojenců. Volby v roce 1993 vyvolaly zásadní změny politické scény. Pokroková konzervativní strana Kanady, která vládla od roku 1984, ztratila vedoucí postavení a ke slovu se dostaly další dvě nové strany. Následující volby v roce 1997 potvrdili nové rozložení politických sil.

Zajímavosti

- ★ Lidé v městečku Churchill nezamykají svá auta a příbytky, aby poskytli útočiště ostatním lidem utíkajícím před ledními medvědy
- ★ Yonge Street v Torontu je nejdelsí ulicí na světě, jejíž vzdálenost přesahuje i cestu z Košic do Bratislavy a zpátky
- ★ Kanada vyhlásila válku Japonsku po útoku na Pearl Harbor dříve než Spojené státy americké
- ★ Kanada je domovem Santa Clause, který má v zemi vlastní adresu
- ★ Kanada získala své jméno roztomilým omylem. Francouzský mořeplavec Jacques Cartier, který v 16. století prohlásil toto území za francouzské teritorium, pro něj ve svých denících použil slovo Kanada. Myslel si totiž, že tak se země jmenuje. Šlo ale zřejmě o nedorozumění, protože v irokézštině slovo „canada“ znamená „vesnice“, a zatímco indiáni ukazovali objeviteli jednu vesnici, on si tento název vztáhl na celou zemi.
- ★ **Medvídek Pú** pochází tak trošku z Kanady. V roce 1915 bylo do londýnské zoo z Kanady dovezeno medvídě. Jmenovalo se Winnie a jeden malý Londýňan si ho zamiloval. Asi vás nepřekvapí, že se chlapeček jmenoval Christopher Robin (tedy Kryštůfek Robin) a jeho tatínek A. A. Milne.
- ★ Kanada pokořila **světový rekord v počtu zlatých medailí ze zimních olympijských her**. Stalo se tak v roce 2010 na domácí půdě, když se olympiáda konala ve Vancouveru. Kanadánům se povedlo získat celkově 14 prvních míst
- ★ Kanada má **9. nejnižší hustotu obyvatelstva** ze všech států světa. Liduprázdnot rozlehlých přírodních parků pak umocňuje fakt, že je většina obyvatelstva soustředěna v několika městských aglomeracích zejména na východním pobřeží.
- ★ Kanada je tak velká, že musí být rozdělena na **6 časových pásem**.

USA

(Spojené státy americké)

- ✓ **Hlavní město:** Washington, D. C.
- ✓ **Rozloha:** 9 631 214 km²
- ✓ **Počet obyvatel:** 322 369 319 (3. na světě, 2016)
- ✓ **Jazyk:** angličtina, španělština, indiánské jazyky
- ✓ **Měna:** americký dolar (USD)

USA se nachází v Severní Americe. Je to třetí největší země na světě po Rusku, Kanadě a Číně. Má asi 300 milionů lidí.

USA má 50 států. 48 států z nich jsou spolu a 2 jsou oddělené: Aljaška na severu a Hawai - je to ostrov.

Pokud jde o hory, jsou Appalachian a Kordillery, které zabírají zhruba polovinu z kontinentálních USA. Appalachian vytvářejí bariéru mezi pobřežními nížinami a širokými vnitrozemskými nížinami. Zde se právě nachází slavný Grand Canyon. Nejdelší řeka je Mississippi a je to třetí nejdelší řeka na světě. Mezi další řeky patří Colorado, Columbia, Rio Grande a Yukon na Aljašce.

Velmi známé jsou Niagárské vodopády.

USA je federativní republika a oficiální jazyk je angličtina, a je to nejbohatší země světa. USA objevil Kryštof Kolumbus v roce 1492. To je umístěné mezi Atlantikem a Pacifickým oceánem. Druh měny je dolar. Hlavním městem je Washington DC, kde žije asi 500 tisíc lidí a největší město je New York. Ostatní větší města jsou San Francisco, Seattle, Chicago, Philadelphia, San Diego a Honolulu na Havaji a tak dále.

Údolí Smrti, je nejnižší místo v USA. Největší vrchol je v USA na Aljašce - to je Mount Mc. Kinley, která má asi 6 tisíc metrů. Druhá nejvyšší hory Mt. Whitney v kontinentální USA.

USA hraničí s Mexikem na jihu, Atlantického oceánu na východě, na severu Kanady a Tichého oceánu na západě. Na Hawai je hlavní námořní základna USA Pearl Harbor. Některé státy USA jsou například Texas, Minnesota, Oklahoma, Colorado, Washington, Nevada a tak dále.

Zajímavosti

1. **Nejbohatší čtvrť - Beverly Hills** - Právě tady je podle průzkumů největší hustota milionářů ve Státech. Samotné Los Angeles se pak může pyšnit titulem města filmu. Vždyť, kdo by neznal továrnu na sny Hollywood, Chodník slávy, který pokrývá více než 2000 hvězd herců, zpěváků, režisérů..., bulvár Sunset Drive... Typickým poznávacím znamením je ohromný nápis Hollywood ve stráni nad městem, který ve 20. letech vznikl původně jako reklama na stavební parcely.
2. **Nejznámější, ale ne největší - Grand Canyon** na řece Colorado je často mylně označován za největší kaňon planety. Jeho rozměry jsou sice úctyhodné (délka 446 km, hloubka místy až 1600 metrů, šířka od půl do pětadvaceti kilometrů), ale ještě větší je Hell's Canyon v Idahu. I přesto stojí návštěva za to.

3. **Nejrozlehlejší budova – Pentagon** těsně za hranicemi hlavního města - Městem ve městě je nejrozlehlejší úřednická budova na světě – sídlo ministerstva obrany Pentagon. Tato stavba ve tvaru pětiúhelníku má plochu podlah 604 000 metrů čtverečních - vešlo by se sem 95 fotbalových hřišť.
4. **Nejnavštěvovanější vodopády světa – Niagárské vodopády** - 12 milionů turistů dělá z Niagarských vodopádů nejnavštěvovanější vodní podívanou na planetě. Vodopády leží na hranici Kanady a USA mezi Erijským jezerem a jezerem Ontario a padají do hloubky 55 metrů.
5. **Nejlidnatější a nejkosmopolitnější město – New York** vznikl v roce 1625 a byl prvním hlavním městem Států. Dnes je tato osmimilionová metropole centrem veškerého světového byznysu, politiky a kultury. New York je skutečný Babylon, kde téměř sto procentně platí, že dva lidé, kteří vedle sedí v metru, jsou minimálně rozdílné národnosti. New York je město, které prý nikdy nespí.
6. **Největší stromy planety – NP Sequoia** - Lesy sekvojovců obrovských jsou poznávacím znamením NP Sequoia v Kalifornii. A opravdu se nemusíte bát, že byste je přehlédli. Tihle „drobečci“ běžně dorůstají do výšky 80-100 metrů a jsou staré přes 2000 let. Skutečným gigantom je strom Generála Shermana, jehož kmen má obvod 24 metrů a výšku 83 metrů. Jde o největší živý organismus na Zemi a stáří vědci odhadují na 2300 až 2700 let.
7. **Nejhříšnější město – Las Vegas** - Až do počátku 90. let bylo Las Vegas synonymem pro domov části americké mafie. Není se proto co divit, že se dodnes používá označení Sin City, tedy město hříchu. Dnes je Las Vegas velkoměstem hazardu a oslnivých atrakcí, oázou uprostřed vyprahlé Nevadské pouště. Tepnou celého města je sedm kilometrů dlouhý bulvár Strip, který lemují nejslavnější „památky“ lidstva – egyptské pyramidy, socha Svobody, ale i Eiffelovka věž – jinak hotelové komplexy. Mimochodem, věděli jste, že v Las Vegas je 17 z 20 největších hotelů v USA?